

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP • LVIII. ÉVFOLYAM • 655. SZÁM

11.

2014. NOVEMBER

SIMON RÉKA ZSUZSANNA

A vihar

Gesztenyefa fázik, vacog,
a vad szél lógatja,
kihalt utca porát
bősz eső áztatja.

Mennydörög a sötét ég is,
felhőtányér csörren, törik,
ilyen bosszús harag elől
nap korongja el is szökik.

Kigurul az ég szélére,
felhősálba burkolózik,
s ha a mérges ég megnyugszik,
sugárkoszorúban úszkál,
elfekszik a tengerkéken,
fent, a magas, habzó égben.

P. BÜZOGÁNY ÁRPÁD

November

November éles szelével
a tócsákra jeget húzott,
kabátod alá fölveszed
a legvastagabbik blúzod,

előkeressük a kesztyűt,
a sapkát meg a sálát,
egyedül csak a hóember
lehet fázósabb nálad.

Vacog a léc a kerteken,
a huncut szél meg-megrázza,
didereg még a veréb is...
Csak nincs neki is láza?

Dér ült a drótkerítésre,
a szarka talpa fázik,
meleg zsebemben kíváncsi
szél úrfi kotorászik.

CSEH KATALIN

Hol vannak?

Halottak napja van ma,
gondoljunk a halottakra.
Hol van a lelkük, hol van,
ha már a szívük nem dobban?

Fönt az égen, a végtelenségben
a lelkek, mint labdák, gurulnak,
ott már nem is búsulnak,
csak gördülnek nyugodtan, szépen
a sima, bársony kékségen.

Csillag gyúl, égi lámpás,
itt-ott pisla sóvárgás.

LÁSZLÓ NOÉMI

Üveggolyók

A fájdalomgolyó
vas-szürke és vizes,
mert ahová gurul,
ott sírni volna jó.

A vidámsággolyó
napsárga és sebes,
mert ahová gurul,
ott hömpölyög a szó.

A félelemgolyó
áttetsző és szeles,
mert ahová gurul,
ott befagy a folyó.

A kívánsággolyó
kékeszöld, delejes,
mert ahová gurul,
ott minden változó.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Ádvent

Tudod, hogy eljő, s velünk marad,
mosd ki inged, vesd meg ágyadat,
gyújts gyertyát, keresd a fényt,
lelkedben ébreszd fel a reményt.
Kint már havat fúj a szél,
szívünkben csend, békeesség él.

Most jobb vagy, nem lehetsz más,
örömteli, derús a várakozás.

Az öreg tányér

Nagymama az angyalok országába költözött. Kis házikója rozoga volt, felújítani sem érdemes. A sok ósdi, kopott lim-lom a szemédtombra került. Az értékebb holmikra azonnal lecsapott a régiségkereskedő. Persze, potom árat adott mindenért.

Elégedett lehetett az öreg tányér, aki a családban maradt. Mivel különösen régi és finom mintázatú volt, az utódok úgy döntöttek, megtartják – emlék nagymamától.

A második emeleti panellakásban a nappaliba került, az üvegezett szekrény egyik polcára, a csészék és poharak mögé, élére állítva. Így jól látszott a kézzel, és nagyon igényesen festett kis nefelejcs s a kisé kopottas aranysegély.

– Igazán remek darab! – mondta anya, valahányszor gondosan letörölte róla a port.

Az öreg tányér mégis boldogtalan volt. Nagymama nap mint nap használta őt, része volt az életének. „Mihaszna lettem, porfogó” – gondolta magában. Értetlenül hallgatta a polc lakóinak panaszait:

– Folyton ki-be tesznek, a kávétól már egészen megsárgultam! – szólt a polc szélén álló csésze.

– Ez az új mosogatószer borzalmas! – panaszkodtak a poharak.

Még irigykedtek is a tányérra, akinek élete ily gondtalan:

– Neked bezzeg jó sorsod van, csak feszítesz mögöttünk, nem kell folyton a háziakat szolgálnod!

Unalmasan teltek a tányér nyugdíjas napjai, mígnem egy szombat délelőtt nagy sürgés-forgás támadt körülötte.

– Vendégek érkeznek! – suttogták izgatottan a poharak.

Úgy is volt. Névnapot ünnepelt a család, meghívtak néhány rokont, barátot. Az öreg tányér már csak maga maradt a polcon, amikor ezt hallotta: – Hiányzik egy tányér. Hozd ide a nefelejcseszt! – S már közeledtek is az aprócska léptek. A kisunoka volt az. Lábujjhegyre állt, s éppen, hogy elérte őt. Levette, de a tányér legnagyobb meglepetésére, nem igyekezett vele anyjához. Pici ujjacskáit végighúzta a szegélyen, majd a szőnyegre ült, s az érdekes mintázatban gyönyörködött.

– Gyere már! – sürgették kintről, és a kisunoka vitte, de nyomban ki is jelentette:

– Ebből én eszem!

Azon az estén valóban a kislány evett belőle. Nem unatkozott az öreg tányér, az apróság tette-vette, vilájlájjal csiklandozta, ő meg csak úgy sugárzott a boldogságtól, élénkebb színekben pompázott, mint valaha.

Attól kezdve minden nap belőle evett

a kislány. Anya megengedte neki, abban reménykedve, hogy nagyobb kedvvel eszik. A poharak és a csészék nem értették a tányér örömét:

– Nem cserélnék veled semmi pénzért. Az a gyerek órákat szöszmötöl evéskor.

Így is volt, a kislány sokszor eljátszadózott az asztalnál, és ilyenkor igen hosszúra nyúlt az ebéd. De a tányérnak ez fölöttébb tetszett. Nem került vissza a polcra, hisz állandóan használták. „Nem vagyok már porfogó, ismét hasznomat veszik!” – örvendezett. Szívesen elviselt bármilyen forró ételt, az sem zavarta, hogy a kislány karcogtja a villával, ide-oda rakosgatja.

Egy esős délután túrós-gombócot majszolgotott a gyerek, gurítgatta őket körbe-körbe. „Jó játék” – gondolta a tányér. Anya kiment, a kislány meg elszaladt, majd visszatért egy labdával. A falnak dobta, a labda rápattant a székre, onnan a földre. Másodszor magasabbra hajította...

– Evés közben nem játszunk! – hangzott az ajtó felől az elkésett figyelmeztetés.

A labda a tányér szélére pattant, s az nagy csattanással a földre esett. A gombóc szanaszét, a tányér darabokban. Anya dühét a kislány keserves sírása enyhítette. Még meg is sajnálta, amikor a gyermek letérdelt, s kis kezével a porcelándarabokat szedegette. Egy szabályos formájú darabkát emelt a magasba.

– Nézd! – kiáltott fel. – A közepén három nefelejcs, néhány levélke, egyik szélén még az aranysegély is látszik. Ez jó lesz Zsuzsi babának! – mosolygott a könnyei közül.

S valóban, a tányérdarabka a babaszoba díszé lett.

Hogy mit érzett mindeközben az öreg tányér? Megijedt ugyan, amikor a földre zuhant, de fájdalmát feledtette az utolsó hetek öröme, hogy fontos volt valakinek.

Kis darabja még mindig ott mosolyog a gyerekszobában.

WEÖRES SÁNDOR

Öreganyó

Részlet

Ha tücsök leszek, fekete tücsök,
majd megállj, még visszahívnál –

Lesz akkora házam, mint a makkhéj,
meg se mutatom neked,
holdfényt fonok békarokkán,
mák-olvasót pergetek.
Jó lesz, jó,
neked is, nekem is jó...

Majd kérnél tőlem süteményt, de
nem ülök a pamlagon:
nedves fű
közt lakom,
harmatgyöngy
ablakom,
majd megállj, még visszahívnál –

ÉLETFÁNAK GYÖKERE, ÁGA • ÉLETFÁNAK PATYOLATFEHERBEN

Voltál világítani Mindenszentek napján? November első estéjén még nem szokott lehullni a hó, de a temetőben krizántém-szőnyeg és gyertyák ezrei fehérlenek. Csak a gyászolók ruhája fekete. Ma úgy érezzük, hogy a halálhoz, az öregséghez a fekete szín illik leginkább, de ez nem volt mindig így. Az erdélyi Torockón, a dél-dunántúli Csökölyön élnek még öregek, akik emlékeznek a fehér gyászra. Mesélek róla, hogy eldönthesd, melyik szokás bölcsebb, emelkedettebb.

Szerte a világon sok kultúra, köztük a miénk is a fehér színt a tisztaság, az ártatlanság jelképének tekintette. Fehérbe pólyálta a közénk érkező újszülöttet, és fehérbe öltöztette a földi útjának végére ért halottat. De fontos szerepet kapott a fehér szín az élet többi szakaszában is.

Lennék mindenség ingecskeje... Farkas Árpád gyönyörű versében a lengőn áldó havazás a tájat, a szeretet a mindenséget öltözteti ingecskebe. A patyolat ingecske a csecsemő első ruhadarabja ősidőktől máig. De fehér volt a főkötő, a pelenka, a lepedőcske, a fásli, a pólya vagy „dunnika” is.

A nyarat a gyermekek háziszóttos fehér lenvászon ingben, a fiúk gatyában, a lányok pendelyben szaladgálták végig.

A serdülő fiúk, lányok elsőáldozásra, illetve konfirmálásra kapták meg első felnőtt ünneplőjüket. A kalotaszegi fehér gyöngyös párta a lányok ártatlanságát jelképezi, akárcsak a menyasszony fehér fátyla, koszorúja.

Régen falun az asszonyokat fehérnépnek, fehércselédnek hívták, korántsem sértő szándékkal, inkább annak jelzésére, hogy bőrük, ruhájuk s egy kicsit talán a lelkük is fehérebb a férfiakénál.

Légy büszke arra, hogy mi az alsóneműt fehéreneműnek hívjuk.

A legtöbb nyelv azt emeli ki, hogy alul hordjuk (dessous, underwear), vagy azt, hogy lenvászonból készült (lingerie). Népünk számára az alsónemű legfontosabb jellemzője az, hogy fehér, tehát tiszta. A magyar Szent Koronán Jézus palástja alól hófehér alsóruha látszik ki.

Árpád barbárnak gúnyolt magyarjai ezerszáz évvel ezelőtt lenvászon fehérneműt viseltek. A „civilizált” Európa csak évszázadokkal később kezdett a ruha alá inget venni. Őseink igen fejlett tisztálkodási kultúrájára vall a szappanfogyasztás, a péntekenkénti rendszeres fürdés, borotválkozás, hajnyírás. Vándorlás, hadjárat idején kecskebőr tömlőből zuhanyoztak. Nyolcszáz évvel később a franciák fényűző Napkirálya, XIV. Lajos életében

Régen az alsóinget úgy is hívták, lélekmelegítő. Szerinted miért?

egyetlenegyszer fürdött, az udvari dámák pedig havonként egyszer váltottak fehérneműt!

Eleink tudták, hogy életünk, küzdelmeink, munkánk során botlunk, tévedünk: ruhánk és lelkünk bepizskolódik. De a szappan és a megbánás tisztára mos, és a viseltes hétköznapi után minden ünnepre patyolatfehérbe és az öröm színeibe öltöztek.

Melyek a magyar népviselet jellegzetes színei?

Mit jelent a fehér gyász? Régen két korosztály viselt tetőtől talpig fehérret: a gyermekek és az öregek, hiszen ők még, illetve már tiszták lelkileg. A kisgyermek jövet, az öreg menet van közel a Teremtőhöz, a fényhez. A gyermek még csak készül az élet tarka színeit megismerni, az öreg mindent megtapasztalva összegez. Márpedig a színek összessége nem a fekete, hanem a fehér. A fekete a színek hiánya. Illik a mindent elvesztett öreghez, a gyászolóhoz – mondjuk mai ésszel.

De eleink nem így gondolták. Az eddigiek alapján talán megérted, mitől oly méltóságos és békés a fehérben gyászoló csökölyi öregasszony. Szeme a túlsó partot látja. Találkozásra készül: mindenkivel, akit szeretett, és elsíratott, és Valakivel, akit még sosem látott, de fényét megtapasztalta a napsugárban, a búzaszemben, a gyermekmosolyban. Ebbe a fénybe lép tiszta lélekkel, patyolatfehér ruhában.

Zsigmond Emese

Akik szeptemberi mesémkhez a legjobb székelykapukat rajzolták: Kölcsei Ákos, Szinerváralja (rajz); a szatmárnémeti A. Popp Művészeti Líceum IV. B osztálya; a kibédi IV. osztály.

Havonta 3 díjat!

MÁTÉ-WÁTZEK ORSOLYA

A göder titka

Mese szárnyán repülünk, Sajó* partján leülünk. Volt itt egy eldugott kis gödör, de nem amolyan sáros kátyumáty, hanem szép, szabályos katlan. Egy napon ebbe a göderbe beleesett egy székegy legény. Tágra nyílt szemmel látta, hogy mindenki szoborrá válva: épp amit csinált, úgy maradt. A kutya futtában, a kakas kukorékolásra meresztve nyakát, egy ember a kalapját emelve, egy másik a bajuszát pödörve.

Ment a legény, benézett ide, benézett oda, hátha talál valakit, aki megmondaná neki, mi történt itt az emberekkel. Betért a templomkertbe, s hát Úram, Teremtőm, ott sugaras fényesség villant a szemébe. Egy leány fehér márvány arca tündöklött a napfényben. Szemének ragyogása elvarázsolta a legényt.

Ekkor dübörgő léptek rázták meg a földet. Mi a csuda, álmétkodott a legény. Egy hatalmas óriás lépkedett a házak között, s hol ezt az embert, hol azt, vette föl tenyerére, majd rakosgatta őket, akár a játékokat. Mikor a leányt akarta felemelni, a legény összeszedte a bátorságát, és az óriás elé ugrott:

– Tedd le őket, óriás! Nem játékok ezek, hanem emberek!

Nagy kacagás rengette meg a levegőt.

– Micsoda szerzet vagy te? – nevetett az óriás, akit melle-

leg Zselyknek hívtak. – Olyan szobrot nem láttam még, amelyik beszélni tud.

– Ember vagyok én, méghozzá székegy! – húzta ki magát a legény, majd tovább folytatta: – Tüstént mondd el, mit tettél ezekkel az emberekkel!

– Ne cirmalj, ne bosszants, te legény – morgott Zselyk, az óriás –, ezek az én játékaim, sóból faragtam őket, hogy ne unatkozzam.

Mégsem elvarázsolts emberek, szomrodott el a legény.

.....
*A Nagy-Szamosba ömlő Sajó patak mentén egykor nyolc magyarlakta falu állt. Az egyik legnevesebb közülük Zselyk, amely egy igencsak szűk völgybe, „göderbe” épült.

Az óriás csak bámult, hogy milyen érdekes ez az emberfia, tud járni, beszélni, és még szomorkodni is. Lehajolt hozzá, és a fülébe súgta:

– Hallod-e, ismerem a Jó Tündért, aki ott lakik a dombon. Eredj hozzá, és kérd meg, változtassa őket emberekké. Csak jobban tetszene nekem is, ha olyanok lennének, mint te!

Nekiindult a legény, ki a göderből, fel a dombra a Jó Tündérhez.

A Jó Tündér épp selyemhaját igazgatta a szellő fonta fésűvel. A legény köszöntötte illendően, majd elmondta, hogy az óriás tanácsára jött hozzá, és a segítségét kéri.

– Mielőtt bármit kérnél – szolt a Jó Tündér –, van egy feltételem. Látod itt ezt a ménest? Ha reggelre megüled a csillaghátú lovamat, kérhetsz bármit. Kereste a legény a sok ló között a csillaghátút, de nem találta.

– Jól van, Tündér, nem vagyok én féleszű kelekótya! – mérgeződött a legény, s abban a helyben nagyot csapott fejszéjével egy fatönkre, majd nekiült azt faragni.

Szép, forgó csillaggal díszes nyeret készített belőle. Kiválasztotta a leggebébb lovat a ménesből, felnyergelte, s úgy ment reggel a tündér elé.

Látta a Jó Tündér, hogy okos legénnyel van dolga, hiszen a leggebébb ló titkon az ő táltosa volt.

– Halljam hát a kérésedet! – szolt vidáman a tündér.

Elmesélte a legény, hogy az óriás milyen szép szobrokat, de még szebb leányt faragott sóból, szeretné, ha azok valódi emberek lennének. A Jó Tündér leszállt a faluba, és életet lehelt a sósobrokba.

Lett nagy mozgolódás, mindenki munkához látott, hogy emberként éljen. A legény megkereste a szép sóleányt, s feleségül vette. Itt éltek boldogan a göderben, amelyet az óriásról Zselyknek neveztek el.

Lányoké a várás, fiúké a járás.

A zselyki férfiak régebb széke-lyes, szűk szárú, fehér posztóharisnyát viseltek, amelyet Zselyken bukszinak hívnak. Később a bukszit a fekete szövetből készült csizmanadrág váltotta fel. A közelmúltig a férfiak templomi viselete volt a fekete posztóból készült, vállra vetve viselt, hosszú kabátszerű szakmány.

A fiatalasszonyok ünnepi viselete a fiketőnek nevezett főkötő és a nyakba kötött szalag, amelynek a neve fiketőkötő. Mindkettő színes, apró virágmintákkal himzett fekete bársony. A női viselet szász eredetű eleme a fekete bársony lájbi és a magas szárú, fűzős cipő is. Különleges, hogy régen a zselyki menyasszony feketébe öltözött, csak mirtuszkoszorúja volt fehér.

A hunok hazát keresnek

MÓRA FERENC nyomán

Sok-sok esztendeig békességben éltek Szittyországban Hunor és Magyar ivadékai. Úgy elszaporodtak, mint fűszál a réten, s alig férték el egymástól. Ha a hun halász ki akarta vetni hálóját a folyóba, rátámadt a magyar halász:

– Ez az én folyóm, keress magadnak háló más hol!

Máskor meg a hun pásztor kergette el a magyar pásztor barmát a legelőről:

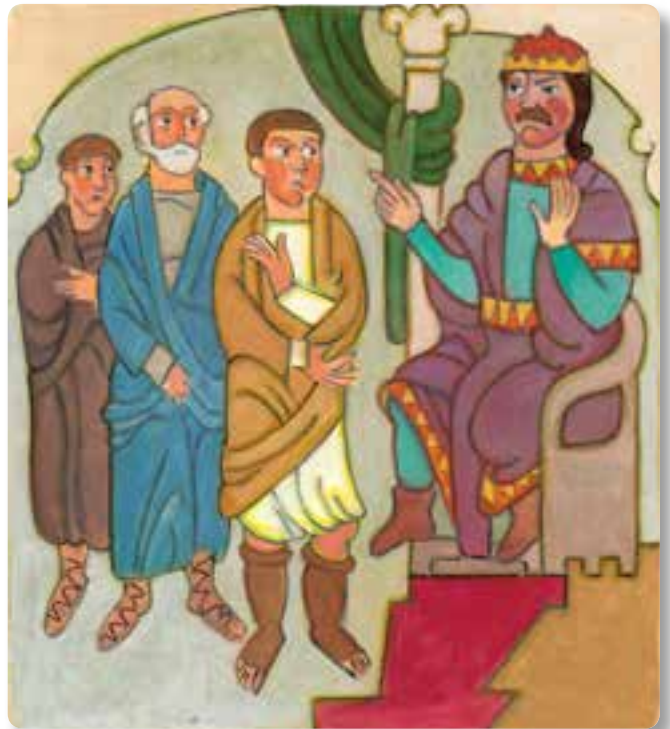
– Itt az én marhámnak terem a fű, szedd fel innét a sátorfádat!

Egyszer aztán azt mondták a hunok vezérei a magyarok vezéreinek:

– Testvérek, kicsiny már Szittyország két ilyen nagy népnek. Keressünk más hazát, ahol jobban elférünk.

– Ha megint közös hazában telepszünk meg – felelték a magyarok –, megint csak nem férünk el egymástól. Hanem ha ti itt hagytok bennünket, és kerestek magatoknak új hazát, akkor nekünk, magyaroknak elég nagy lesz Szittyország.

– Igazatok van – mondták a hunok, és fölszedve sátraikat, elbúcsúztak a magyar testvérektől. Megígérték nekik, hogy ha olyan hazára találnak, amely őket is be tudja fogadni, akkor hírt adnak magukról.

Volt a hunoknak egy szentnek tartott sasféle madaruk, a turulmadár. Az röpködött előttük, az utat mutatva, mikor megindultak új hazát keresni napnyugat felé.

Sok országot bejártak, sok népet legyőztek a hunok, míg elértek a Duna mellé, a Kárpát-medencébe. Itt akkor a római császár volt az úr, mégpedig igen nagy úr. A világ egyik szélétől a másikig ért a római császár hatalma. Nem is nagyon ijedt meg, mikor meghallotta, hogy jönnek a hunok.

– Legalább egy néppel több lesz, aki engem szolgál – mondta kevélyen, s megüzente a hunok királyának, hogy aranyban fizesse neki az adót.

A hunok királya pedig azt üzente vissza:

– Én az adót nem arannyal fizetem, hanem vassal. Küldeni se küldöm, hanem magam viszem.

S amit ígért, állta is. Úgy zúdult a hun lovasok fürgetege a római császár hadinépére, hogy lehetetlen volt előttük megállni. Futott a római, győzött a hun, s véres csaták után megdobbantotta a hunok királya lábával a földet:

– Ez a föld pedig most már az én fajtámé marad a világ végezetéig!

Ezt a hun királyt, aki birodalmat alapított a Duna-Tisza mentén, Attilának hívták.

A Feneketlen-tó

Népmonda

Csíkszenttamás határában, a Templomdomb alatt van egy tó. Azt mondják, feneketlen a vize, és éjszákánként, ha közel jár az ember, keserves jajveszékelést hallhat a mélyből.

A tó helyén valamikor ház állt, benne lakott a falu rettenetesen léha harangozója. Unta az örökös harangozást. Lusta volt hajnalban felkelni, és harangozni.

Egyszer azt sütötte ki magában, hogy ellopja a harangütőt. Az éj leple alatt fellopózott a toronyba, és könnyűszerrel leszerelte a harang ütőjét. Hazavitte, és az ágya alá rejtette. Ezután nyugodtan alhatott.

A falu népe viszont napról napra nyugtalanabb lett. Mikor van reggel? Mikor dél, és mikor este? És mi van, ha betör a tatár?

Hanem az előjáróságnak nagyon gyanús volt az eset. Ellopták volna? Nem tudták megérteni, hogy a tolvajok miért éppen a harangütőt lopták el a templomból, mikor ott sokkal értékesebb tárgy is akadt éppen elég. Ezért, mielőtt a harangütő keresésére indultak volna, betértek a lusta harangozóhoz, s vallatóra fogták:

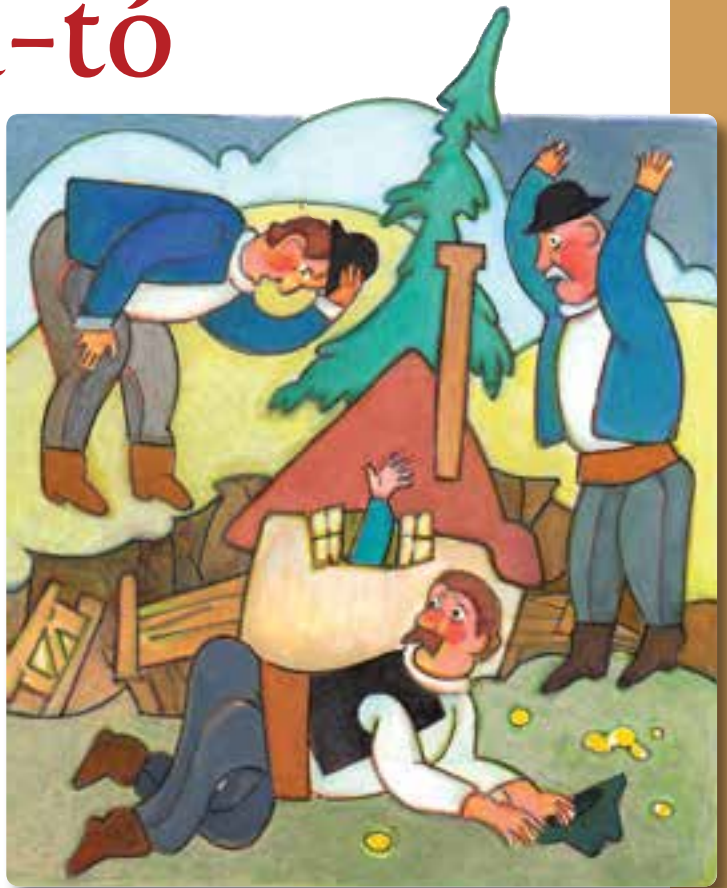
– Adja elő kegyelmed a harangütőt! – támadtak rá haragosan. – Tudjuk, hogy kendnél van, mert csak kend lophatta el azt a templomból!

– Nincs nálam! Nem én loptam el a harangütőt! Nem én vagyok a tolvaj! – tagadtott körömszakadtáig a lusta harangozó.

– Esküdjék meg kend, hogy nem látta a harangütőt!

Orbán Balázs így ír a tóról: „Ezen 70 lépés kerületű víztükör közepén úszó szigetecske van, mely a szél fuvalmára most ide, most oda úszkál. A tónak már széle is két-három öl mély, de mondják, hogy közepén 50 öles kötéllel sem érték el a fenekét. E szép tavacszkából a Hóvíznek nevezett patak folyik ki (bár belé csak kis vízer szalad), s ezen patak oly vízdús, hogy az innen negyed órára lévő faluban már malmot hajt, s oly hévmérsékletű, hogy télen sem fagy be soha.”

Elmondta a pécskai Palotás Irén Margit és a csíkdánfalvi Süket Bálint a marosvásárhelyi Regemondó Versenyen

– Itt nyomban süllyedjek el, ha azt a harangütőt még csak láttam is! – átkozta meg saját magát a harangozó.

Hát, édes Istenem, alig mondta ki ezeket a szavakat, a föld megremegett a lába alatt, a ház éktelenül kezdett recsegni-ropogni. Az előjáróság, élén a pappal és a bíróval, ijedten menekült ki a házból, csak a csoda mentette meg őket. A falak egymásra dőltek, a föld megnyílt a ház alatt, és harangozótól magába nyelte. A harangozó háza helyén pedig egy tó keletkezett, amelyet ma is Feneketlen-tónak neveznek. A jajveszékelés pedig, amit éjszákánként hallani lehet a mélyéről, a lusta és hazug harangozó siránkozása.

Az unkák

Galambdúc Tóbiás és Fanni a toronyban játszadozott, amikor Tóbiás háta mögött sötét felhők gyülekeztek olyan viharos gyorsasággal, hogy mire észrevette őket, már késő volt, nem lehetett tenni semmit ellenük. Forgószél kerekedett, nagyot dörrent az ég, és azonnal esni kezdett az eső. Ám az esőcseppekkel egyéb is hullott. Tóbiás kinyújtotta a kezét, és tenyere megtelt rémült tekintetű békákkal.

– Békaeső, békaeső! – kiáltotta Fanni, és leszaladt a torony csigalépcsőjén.

Mindent elleptek az égből pottyant békák. A gyerekek hurráztak, az idősek jajveszékelték. Fanni meg sem állt hazáig. Haja megtelt békával. Amint benyitott a házba, Ábris szeme akkorára nyílt a csodálkozásból, mint egy labdarózsa. Lidi leszedegette Fanniról a jövevényeket, markában nyugtatgatta őket, kuruttyolgatott nekik:

– Honnan jöttetek közénk?

– Kvak, kvak... Ne is kérdezd, rémes dolgok történtek velünk – válaszolt remegő hangon az idegen kecskebéka. – Az Unka Köztársaságban tengettük életünket a kegyetlen diktátor, Unka Valdemár rémuralma alatt. Zenekarunkat felszámolták, mert a diktátor új zenekart alapított, amelyben csak az unkák hangján lehetett zenélni. Aki ellenük fordult, annak száját sáslevéllel kötötték be. Azt hittük, hogy már rosszabb nem is lehet. Egy délután azonban félelmetes erejű forgószél támadt, és felszippanzott mindannyiunkat a tóból, mint könnyű vízpárát. Sokáig kavarogtunk a légörvényben, míg aztán, akár egy kipukkadt léggömb, a forogtag elveszítette erejét, és lepotyogtatott.

– Egyet se búslakodjatok. A nádasban élnek béka-barátaink, befogadnak benneteket. Minden rosszban van valami jó. Legalább megmenekültetek a rémes diktátor-

tól. Itt szabadon élhettek, és jut hely számotokra a zenekarban is – vigasztalta Lidi a szepegő kis lényeket.

Másnap délutánra vedrekbe, kosarakba kerültek az égből hullott békák. Lidi, Fanni és Ábris elindult velük a nádas irányába. A vízben szokatlanul nagy volt a mozgolódás. Lidi kuruttyolva hívta barátait. Meg is jelent három kis fej a víz felszínén.

– Póruljárt atyafiakat hoztunk. Fogadjátok be őket – kuruttyolta Lidi.

– Ha ezek is az égből pottyantak, takarodjanak! – brekegte haragosan a tavibéka.

– Nem ismerek rátok – mondta megütözve Lidi –, megtagadnátok bajba jutott társaitoktól a segítséget?

– Éppen azzal hoztuk fejünkre a szerencsétlenséget, hogy segítettünk – vette át a szót a barna ásóbéka. – A tegnapi békaeső után százezer idegent fogadtunk be a nádasba. És mi a köszönet? A fejünkre ültek. Unka Valdemár, a vezérük egyeduralmat akar, behódolást.

– Aki ellentmond neki, arra azonnal ráuszítja harcedzett katonáit. És jön a szájzár, a tóból való kiűzetés. A ma esti koncertün-

kön a díszpáholyban akar ülni a feleségével – toldotta meg a zöld varangy, de ijedten menekült is tovább, mert két unka katona közeledett feléje sáslevéllel fenyegetőzve.

– Jaj nekünk, a diktátort és katonáit is felkapta a forgószél. Itt sem menekülhünk meg tőlük – sírtak-ríttak a kosarakban, vedrekben lapulól póruljártak.

– Ne féljeteK, a kertünk végében van egy patak, ott ellehetek, amíg végleges lakhelyet találunk számotokra – vigasztalta Ábris a kesergőket.

Közben az alkony egy színházi fővilágosító szakértelmével szórta be vörös fényével a tó vizét. A békák elfoglalták zenekari állásaikat. Kezdődhetett a koncert, a *Kis éji zene*. Unka Valdemár és felesége, Kunigunda feltolták magukat a díszpáholyba, egy tündérrózsa levelére. Vörösfoltos hasuk dagadt a gógtól.

Rövid hangolás után felcsendült a zene. A zenekar derekasan teljesített. – Kve-kve... brekekeke – zengték a kecskebékák. – Kvak-kvak – léptek be pár ütemmel később a barna varangyok. – Prrrúúú-prrrúúú-trrrúúú-trrrúúú – ékeskedtek trilláikkal a zöld varangyok. – Glok-glok – kontráztak a barna ásóbékák. – Kvo-kvo-rrreeerrree-rrree – szólóztak a tavibékák.

A koncert végén nagy volt a siker, mindenki ünnepelt. Csak Unka Valdemár és Kunigunda ült mogorván a páholyban.

– Úúú-úúú, micsoda undok lustaság. FigyelteK, Valdemár? Hol egyik, hol másik kezdte el, majd hagyta abba. Hogy nem szégyellik magukat, így lazálni, mindenki szeme láttára? Pazarlás ennyi mihasznát szűnyoggal etetni. Kirúgni őket. Sokkal kevesebben is el tudnák játszani ezt a melódiát – dohogta Kunigunda.

– Ün-k-ünk, igazad van, Kunigundám. Csak az maradhat, aki megtanul unkozni és úúúzni, sérti a fülem a sok idegen brekegés. A többi azonnal takarodjon a tóból – csattant fel Unka Valdemár.

A zenekar tiltakozott, de a katonák szuronyaikkal körülvették őket, és mindannyiukat kitoloncolták a vízből.

– Menjünk gyorsan Galambdúc Tóbiás-hoz – pattant fel Menyét Ábris.

Tóbiás meghallgatta a történeteket.

– Ne aggódjatok, ezen könnyen segíthetek – szólalt meg. – Úgy fognak repülni, ahogyan jötteK. Mindössze azt kell elérnetek, hogy a betolakodókon kívül senki más ne maradjon a vízben. A többi az én dolgom.

– Ez már meg is történt, hiszen minden helyi békát kitoloncoltak, csak Unka Valdemár, Kunigunda és testőreik pöffeszkednek a tó vizében – mondta Fanni.

– Hát akkor máris elkezdhetjük a hadműveletet – rikkantotta jókedvűen Tóbiás.

Lábujjhegyre állt, elkapott egy arra úszó, sötét felhőt, tölcsért formált belőle, és szájával a tó fölé irányítva a levegőben megpörgette. A felhőtölcsér nagy szippantással szörccsentette magába a vizet s vele a békákat. Ezután Tóbiás mutatójával jól megpöccentette a forgatagot, mely úgy pörgött tova a sötétedő égen, akár egy bűgocsiga.

Mikor a tó vize újból lecsendesült, a nádas békái hazaköltöztek otthonukba. Befogadták, és zenekarukban alkalmazták a kosarakban, vödrökben várakozó hazátlan kollégákat is. Felszabadulásuk öröme sebtében egy rendkívüli hangversenyt szerveztek, amelyre meghívták megmentőiket, Galambdúc Tóbiást, Lidit, Menyét Ábrist, Fannit, valamint Madarász Bénit és Guruló Gerebent is. A megsokasodott zenekar olyan hangerővel és lelkesedéssel játszott a *Kis éji zenét*, hogy a templom egere is felriadt álmából, felszaladt a toronyba, felült a szélkakas tarajára, onnan hallgatta a békamuzsikát. A szélkakas szárnyát széttárva, csőrét nagyra tátva kipréselt magából egy éktelenül éles, rozsdamarta kukorékolást, mely koronaként telepedett a zenemű utolsó hangjára.

DERÜLJ, DERÜLJ!

BALÁZS IMRE JÓZSEF

A piaci légy

Piacnapon a piaci légynek
Bizsereg a szárnya, s a piacra tart.
Napok óta készül, s alig várja már,
Hogy számba vehesse a felhozatalt.

Szemtelennek mondják, de nem zavarja
Az efféle rovarvani tévedés.
Bemér inkább egy leves gyümölcsöt,
Lehet savanykás, vagy lehet édeskés.

Az árusokat alaposan körülzummögi,
Jó, ha minden pletykát kihallgat itt,
Hogy megrakottan röpjön haza
A következő heti piacnapig.

TOLNA ÉVA

Légy Lajos

Nálunk lakik Légy Lajos,
az élete oly bajos.
Bárhova száll, üldözik,
gyorsasága sem segít.
Kiabálják: – Ne legyél!
Ebédünkben ne egyél!
Neved mától Pusztuljka,
ne szállj rá a tányérra!
A gyerekek kergetik,
ha elbújik, nem lelik.
De a leves csábítja.
Vigyázz, tányér!
Hozzad mindig
bátorsággal tér vissza.

TÓTH ÁGNES

Szín-játék

Festegetett Piroska,
Színezgetett Sára,
Piroskánál piros szín volt,
Sárinál meg sárga.
Meggyet pingált az egyik,
Citromot a másik,
De nem látta egyik sem,
Hogy egy kis légy éhesen
Festékükbe mászik.

Kóstolgatta a pirost,
Megnyalta a sárgát,
Rázogatta egyenként
A hat lába szárát.

Egyik helyen piros lett,
Másik helyen sárga,
És így lett a kíváncsi légy –
Végül narancssárga.

A légy

Népmese

Elmondom nektek a légy eredetét.

Mikor Krisztus urunk Szent Péterrel a földön járt-kelt, Péter többek közt azt találta mondani:

– Hej, Úram, de szeretnék Isten lenni!
– Ugyan mért szeretnél Isten lenni? – kérdezte Krisztus urunk.

– Csak azért, Úram, hogy én is teremsek valamit.

Mondta Krisztus urunk:

– Hát jól van, fiam, teljék kedved. Végy föl egy marék földet, s szorítsd meg jól.

Péter fölmarkolt az útról egy csomó homokot, s jól összeszorította. Kérdezte Jézus:

– No, Péter, jól összeszorítottad-e?

– Jól, Úram, jól.

– Hát most, nyisd ki a markodat, s mondjad, hogy: légy!

Péter kinyitja a markát, s mondja hangosan:

– Légy!

Ahogy ezt a szót kimondta, minden szem homokból egy légy lett! Rögtön el-lepték Pétert, zümmögtek-zümmögtek, röpködtek az arca körül, s hiába verte el magától, ismét visszaszállottak, s szörnyen alkalmatlankodtak.

– No, Péter – kérdezte Krisztus urunk –, akarsz-e még valamit teremteni?!

DÖME ZSUZSA

A lyuk

Fatapasszal betapasztom,
ragasztóval beragasztom
a lyukat, amit nagy elánnal
faricskáltam a bicskámmal.

Lyuk nem volna, kés sem volna,
ha el nem cseréltem volna:
új tollamat adtam érte.
Megérte – vagy meg nem érte?

Ebgondolat, késő bánat!
Annak adom a bicskám,
aki eltünteti végre,
hogy senki se vegye észre –

ezt a lyukat az íróasztalomon.

AMIT ROSSZUL

Az állatfajok neve gyakran megtévesztő, félreértésre ad okot.

A vízilónak semmi köze a lovakhoz. Elég egy pillantást vetni a képére, és rögtön látjuk, hogy nagy, hengeres teste a disznóéra emlékeztet, amellyel rokonságban is áll. Helyesebb volna tehát **vízidisznónak** nevezni, ha ezt a nevet már nem ruházták volna rá egy Dél-Amerikában élő nagy rágcsálóra, a capybarára.

A vízidisznó viszont nem tévesztendő össze **tengeri disznóval**, amellyel a barna delfint „tüntették ki”.

A tengerimalac ellenben nem a tengeri disznó kicsinye, hanem egy kistestű rágcsáló, amelyik tengeri nevét onnan kapta, hogy Európába a tengeren túlról, azaz Amerikából került. Új hazájában kedvelt laboratóriumi kísérleti állat, és az állatbarátok egyik kedvence.

A tengerimalac természetesen nem rokona az Afrikában honos **földimalacnak**, amelyik a hangyákat, természeteket pusztítja.

Mennyi disznó és malac egy rakáson, és egyik sem az! S akkor még meg sem említettük a mi kedves kis **sündisznókat**, amelyik tudvalevően a rovarokat pusztítja, és az este röpködő denevér rokona, amelyet a nép tévesen hív **bőregérnek**, hiszen semmi köze a rágcsálókhoz.

Említsünk meg egy pár hibás elnevezést a madarak világából is. Hideg teleken csapatokban látogat el hozzánk a **csonttollú madár**, amelynek tollai természetesen nincsenek csontból. Ez a szép madár nevét onnan kapta, hogy evezőtollainak végét élénkpiros szarulemezkek díszítik.

A kecskefejevel is igazságtalanul bántak, amikor ezt a nevet akasztották rá, hiszen soha nem feji meg a kecskét, lévén rovarévó madár.

Ha kocogok, én is olyan karcsú leszek, mint a névrokonom?

A földimalacnak legalább az orra „malacos”. De szégyen tengerimalac Kolumbusz óta azon töri a fejét, hogy miért hívják malacnak.

Kisköpe

A jól ismert haleledel, a vízibolha természetesen nem bolha. Hát akkor mi? Miért hívják mégis így?

Szeptemberi megfajtések: A nálunk élő legnagyobb bogár a szarvasbogár, melynek hímje akár 10 centisre is megnő. Nevét a hím szarvszerűen megnőtt és elágazó rágójáról kapta. **Nyertesek:** a székelykeresztúri Petőfi Sándor Iskola IV. B osztálya; a mezőbergenyei IV. B; a csíkjénőfalvi IV. osztály.

Havonta
3 díjat!

Nemcsak egyes állatok elnevezése **hibás néha**, hanem **az állati eredetű termékeké is**.

A sok D-vitamint tartalmazó **csukamáj-olajat** nem a csuka, hanem az Atlanti-óceánban élő tőkehal májából nyerik.

A puhatapintású, meleg **teveszőr kabátot** nem a teve szőréből, hanem a Kis-Ázsiában honos angórakecske gyapjából készítik.

A XVI. és XVII. században portyázó török seregek előtt **lófarkas zászlók** lobogtak. Ismét tévedés: a törökök lófarkas zászlói javarészt nem a lovak farkából, hanem a párosujjú patásokhoz tartozó, a Tibeti-fennsíkon élő jak hosszú, az állat két oldalán függőnyserűen lecsüngő gyapjából készültek.

Még **földrajzi elnevezések is alapulhatnak tévedésen**. Amikor a föníciaiak Kr. e. 1000 körül az Ibériai-félszigeten kikötötték hajóikat, ott rengeteg üregi nyúlra bukkantak. Ez az állat teljesen ismeretlen volt számukra, jól ismerték viszont a hazájukban elterjedt, kb. nyúl nagyságú szirti borzot, amelynek föníciai neve shaphan volt. Az élelmes kalmárok ezzel a névvel jelölték meg a nyulakat is. Így lett azután az új félsziget föníciai neve „I-saphan”. Ebből az elnevezésből lett a római hódítás idején a latin Hispania, amelyből Spanyolország (Spania) neve származik.

BITAY ÉVA

Ha a föníciaiak nem tévesztenek össze a szirti borzot, ma Spanyolországot úgy hívnák: Nyúlia

Ha rokonok lennénk, én a macska elől, huss, elrepülnék!

Mit gondol...

a kis csiga, hát a nagy?
A legtréfásabb ötleteket közöljük.

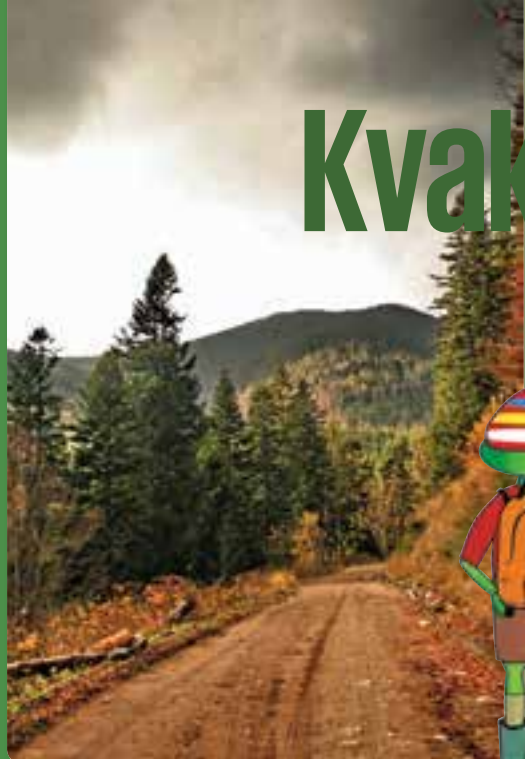
MIT GONDOL A KÉT KUTYUS?

A szeptemberi képünkhöz érkezett ötletekből:

- Fogd szorosán, pajtás, így legalább nem veszítjük el egymást!
- Én viszem a botot! Én vagyok a nagyobb, engem illet a jog!
- Hová ássuk a fát? Nehogy megedd!

Müller Tibor, Kolozsvár; a lövétei negyedikesek

Kvak a Dregán-tónál

Egyik legkedveltebb helyem, ahová rendszeresen visszajárok, nem más, mint a Dregán-tó és környéke. Román neve Lacul Drăgan vagy Floroiu.

A Dregán-tó a Vlegyásza (azaz Vigyázó)-hegységben található, és 1994-ben tájvédelmi területté nyilvánították. Autóval is megközelíthető, méghozzá két úton. Ha Bucsa, magyar nevén Királyhágó (Bucea) településnél térünk le, az E60-as úttól körülbelül 25 km-re találjuk, ha pedig a Csucsá és Kissebes (Poieni) közötti úton térünk le, akkor nagyjából 20 km-t kell haladnunk célunkig.

Én a Nagyvárad–Kolozsvár útról Csarnóházánál (Bulznál) jobbra letértem. Innen kisebb tavak mellett eljutottam Jádremetéig (Remeti),

ahonnan balra vitt az út a Dregán-tó gátja felé.

Hosszan kígyózó, tekervényes utak vezetnek a tóhoz. **Az ívelt betongát 1987-ben épült**, Románia 66 gátja közül a hetedik legnagyobb. **Magassága 125 méter, tetejének a hossza 426 méter.** A Dregán-tó 296 hektáron terül el, és megfelelő időjárási viszonyok esetén akár 116 millió köbméter víz tárolására is alkalmas.

Honnan ez a rengeteg víz, és vajon mire használják?

A vízgyűjtő tavat a Dregán és a Kis-Sebes patak táplálja. A Dregán vizét magába fogadó Sebes odébb a Körösbe ömlik. Innen kapta ez az ág a Sebes-Körös nevet. Jó lenne megmérni, vajon valóban „sebebb”, mint Körös-testvérei?

A tengernyi összegyűlt víz ereje villamos energiát termel, ezenkívül öntözésre is használják.

Szegény állatok víz nélkül maradtak!

Minthogy gyakran járok ide, megfigyelhettem, hogy a víz mennyisége sajnos évről, évre rohamos ütemben fogyatkozik. Ez nemcsak a táj látványát alakítja át, hanem az állatokat is veszélyezteti, hiszen egyre nagyobb utat kell megtenniük, míg vízhez jutnak. A parton a talaj rétegei is jól megmutatják a víz változó mennyiségét.

A tó tiszta vizében számos halfaj, köztük **többféle ritka pisztráng él.**

Bár döcögős erdei utakon, de autóval is körbejárható a tó. E körút során gyakran változik a táj: néhol sziklás oldalak merednek az égre, majd kis tisztások következnek, rajtuk

egy-két régi kunyhó, máshol fenyő- illetve lombhullató erdők váltják egymást.

A tó partján erdészút halad, amely eléri a Jád völgyét, ezen felfele pedig el lehet jutni akár Biharfüredig is.

A környező erdők számos védett állat- és madárfajnak adnak otthont, melyeket majd egy másik lapszámban mutatok be nektek. Annyit már most elárulok, hogy **őzsel, mőkussal**, a magasabb hágókon **medvével és farkassal is találkozhatunk**.

Körülbelül 600 méterrel vagyunk a tenger szintje fölött, s ennek köszönhetően gyorsan változik az időjárás, és nyáron, a legnagyobb kánikulában is elég hűs itt a levegő.

Túrázóknak, horgászoknak, és pihenni vágyóknak egyaránt álomba illő ez a táj. Bátran ajánlom nektek is. Mindenképpen hozzátok magatokkal a fényképezőgépet, mert bőven akad fotózni vagy rajzolni való.

A sok barangolás végére elfáradtam, lassan indulok haza. Remélem tetszett, és hamarosan újból találkozunk, addig is **vigyázzatok a tavakra, folyókra** és – magatokra. Brekkkkk!!!!

Várom természetet ábrázoló rajzodat, fényképedet.

A Duna-deltát a zabolai **Szigyártó Anita** örökítette meg, a lovat a kolozsvári **Salánki Anna** rajzolta le.

KIVISSZÜK A BETEGSÉGET

Haj, ki, kisse, haj! Süss be hozzánk, fényes Nap! Kivisszük a betegséget, hozzuk az egészséget! – A régiek farsang végén ezzel a mondókéval égették el, vagy dobták patakba a telet jelképező kislebát, s űzték el a hideggel együtt, a betegségeket is.

A legősibb gyógymód, az ima, a ráolvasás, a varázslat ma is él a világ minden táján. Manapság gyűjtőnévvel sámánnak hívják ezeket a „varázslókat”, bár eredetileg csak az ázsiai sztyepei népek papjai voltak a sámánok. A szó tunguz nyelven *tudó embert* jelent. A magyar táltos is tudó, gyógyító ember volt, akit a Teremtő jelölt ki erre a feladatra.

Az agyműtét még ma is életveszélyes. A magyar táltosok ezerötven évvel ezelőtt sikeresen végeztek koponyaműtéseket. Honnan tudjuk ezt? A régészek szabályosan meglékeltek, és szépen beforrt koponyákat találtak ebből a korból.

A javasasszony az ima mellett a füvek, fák gyógyerejét is segítségül hívta. Bár a középkorban sokukat boszorkányként máglyán égették meg, nem voltak gonoszak. Nevük is a jó szóból ered, a *javát* akarták a betegnek, akárcsak a füvesemberek.

Ismeresz betegség- vagy fájdaloműző mondókát?

Nincs éles határ tudás és babonáság, gyógyítás és kurzslás között. A vajákosok sokszor visszaéltek a beteg hiszékenységével. A kígyóméreg vagy a hal mája valóban gyógyít, a pókszív és a varjúháj aligha. Itt épp ólmot öntenek a beteg gyerek fölé.

Az érvágás mai szóhasználatunkban váratlan, nagy kiadást jelent. Régen azonban valóban eret vágta a betegen, hogy enyhítsenek a vértolulásán. Ezt a gyógyítást a víziló „fedezte fel”: már az ókori egyiptomi orvosok megfigyelték, hogy hegyes nádszállal felsebzi combjának visszért, majd amikor rosszullette megszűnt, a sebet iszappal tapasztja be.

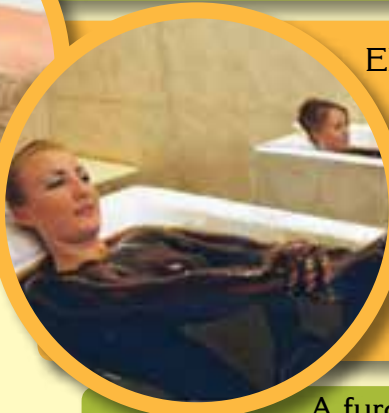

Hajdan nem voltak sebészek, a kisebb műtétet a borbély vagy a kovács végezte el. A hályogkovács bicskájának egyetlen villanásával lemetszette a szemről a szürkehályogot, a csontkovács biztos mozdulatokkal ropogtatta helyre a kifecamodott csontokat, ízületeket. Ez a régi gyógymód ma ismét népszerű.

Korunk embere visszatér a több ezer éves pióca-kezeléshez is. Ez a meglehetősen undorító kis vérszívó sokféle betegséget gyógyít, sőt a bőrt is fiatalítja. Napóleon hadserege számára több millió piócát vásárolt – Magyarországról.

Az akupunktúra látványa elég ijesztő, hiszen a beteg testét tűkkel szurkálják tele, de ezek oly vékonyak, hogy alig érezzük hegyüket. Az ősi kínai gyógymód a test erővonalai mentén találja meg a betegség gócait, és adja meg nekik a „kegyelemdöfést”.

Elúzi, kiszívja a betegséget a felhevített pohárka vagy köpöly, a kő, az iszap, az agyag, a sokféle gyógyvíz is. Az azerbajdzsáni orvosok szerint a nyers kőolaj százféle betegséget gyógyít. De hogyan mossák le magukról?

A furcsa gyógymódok közül nem hagyhatjuk ki a hipnózist, az úszással, zenével, tánccal, lovaglással történő gyógyítást sem. De a ti korotokban minden baj legfőbb orvossága egy puszi és egy szoros ölelés – édesanyától.

Vajon milyen betegségeket gyógyít a lovaglás, a tánc?

Zsigmond Emese

Megfejtések – furcsa könyvek: A lap sarkán a tűródést számárfülnek hívjuk. Kálmán királyunk 1095 és 1116 között uralkodott. Művelt, olvasott volt, ezért nevezték Könyves Kálmánnak. A legértékesebb magyarországi kódexeket, a corvinákat Mátyás király készítette. A kódexek díszes kezdőbetűit iniciálénak hívják. **Nyertesek:** Albert Kinga, Kolozsvár; a nagyvárad Szacsvey Imre Iskola IV. J; a szatmárnémeti A. Popp Művészeti Líceum III. B osztálya.

Havonta
3 díjat!
SORSOLÁS

Rejtvénypályázat

A piros folton Kányádi Sándor versének részletét olvashatod, csupán az első sor hiányzik. A rejtvény sárga kockáiból ezt is megtudhatod, s ha elküldöd a szerkesztőség címére, kis szerencsével könyv lehet a jutalmad. Arra kérlek, ne vágd szét a Napsugárt, elég, ha a megfejtést külön lapra másolod, úgy teszed borítékba.

A Rejtvénykirály

.....,
deres a medve lábnyoma.
Lecsupaszt a málnavész.
Minden toboz a földre néz.
Hályogos szemmel pillogat
olykor néhányat még a nap.
Se cirpelés, se csipogás,
hallgat minden kis muzsikás.
Csak a szél, csak a szél,
egyedül ő zenél.

1	2	3	4	T	5	B	6	7	8	9
11					12					
13				14					15	
16			17			18	19			S
N		20			21			22		
N	23				R					A
	24				25					F
26	A	27			28			29		
30	31		32	33			34			
35		36					37			
38						39				

VÍZSZINTES

1. Kerti szerszám
6. Néni párja
11. Rosszul jegyez fel
12. Ennyi perc egy óra
13. Faragni kezd!
14. Szent István pogány neve
15. Várad Anna névjegye
16. Indíték
17. Tóparti növény
18. F!
20. Ének
21. Háromtagú zenekar
24. Szökő
25. Végül üget!
27. Számár mondja
28. Női énekhang
29. Magyarország rövid.
30. Jenei Andor névjegye
32. Díszelőadás
34. Becézett Benjámín
35. Abból az időből való
37. Hangyavár
38. Ordít
39. Idősebb fiútestvér

FÜGGŐLEGES

1. A megfejtés
2. Forma
3. Arcszín
4. Cipézsorszám
5. Probléma, nehézség
6. Túloldalra üldöz
7. Kovászna autójele
8. Maró anyag
9. Szolga, tanonc
12. Sereg
14. Cserélő
17. Megver, fenekel
19. Autómárka
20. Duci

21. Építőanyag
22., a nagy varázsló
23. Lyuk belseje!
26. Szájperem
28. Török férfinév
29. Az a bizonyos
31. Ami párja, de személyre értve
33. Nem használ, sőt
34. Farúd, pálca
36. Regénybeli kígyó
37. Bácsfi

MÜLLER VILMOS
rejtvénye

Találd ki!

1

- Hányan voltatok vasárnap kirándulni? – kérdeztem Józsi bácsit, aki vicces ember hírében áll.
 - Sorolom – kezdte ő –, a testvérem unokaöccse, anyósom lányának a fia, a nagyapám vejének az unokája és a lányom testvére.
 - Hogyan fértek be ennyien az autóba? – csodálkoztam.
 - De hiszen csak ketten voltunk...
- Hogyan lehetséges ez?

– Viszontlátásra, doktor úr, és köszönöm az új szemüveget!

2

Figyeld meg, hogyan változtatják egymást a rajzocskák elemei, majd rajzold le te magad az utolsó kockába illő töklámpást.

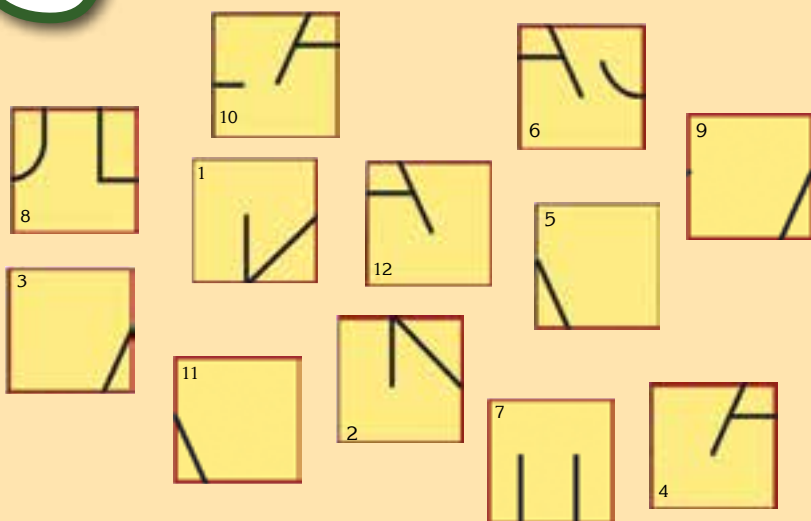
- Doktor úr, az utóbbi időben nagyon felejték.
- Körülbelül mióta?
- Mit mióta?
- Pincér, egy hallókészüléket találtam a levesemben!
- Hogy mondja, uram?
- Mondja, pincér, maguknál mindig ilyen rosszul főznek?
- Csak a hét öt napján, uram.
- És a másik két napon?
- Akkor zárva tartunk.
- Fiam, tudod, melyik vonat késik a legtöbbet?
- Amelyiket tavaly a szülinapomra ígértél, apa.
- Kicsi, piros és kerek. Mi az?
- Elfuserált nagy, zöld kocka.
- Peti tegnap leesett egy tízméteres létráról.
- Te jó ég! Összetörte magát?
- Nem, dehogy. A legelső fokáról esett le.

Nyertesek

A szeptemberi rejtvénypályázat megfejtése: ...számukra a tanulás. Nyertesek: Balázs Boglárka, Segesvár; Dósa Brigitta, Makfalva; Andrási Szilárd, Székelykeresztúr; a mezőpaniti III.; a zsigódi III. B osztály.

3

Másold át a kis négyzetekben levő vonalkákat az alsó, üres hálóba. Pontos munkáért jutalmul megtudhatod, hogy hívják a képen látható kutyust.

1	3	5	7	9	11
2	4	6	8	10	12

Októberi megfejtések

1. Lekváros 2. Rovásírás
3. Omnibusz

Havonta
3 díjat!
soros! rta k

Szólj, szám!

1. Milyen **szeleket** tudtok felsorolni erősség, égtájak, földrajzi tájak szerint.

2. Mi tesz a szél? Gyűjtsetek a szélhez köthető igéket.

3. Mit jelent: **széllel bélelt, elszelel, elfújja a szél, szélhámos, szeles, szeleburdi, szélütött, a széltől is óvja, más szelek fújnak.**

4. Szerintetek van-e kapcsolat **szél** és **szellem** szavunk között?

Szeptemberi megfejtések: 1. Nyiss ajtót, valaki **csenget**. Mielőtt érkeznel, telefonon **csengess meg**. Nincs menekvése, neki már **csengettek**. Vége a nyári szünidőnek vagy a tízperces szünetnek, **becsengettek**. A végzősök búcsúját úgy hívjuk: **kicsengetés**. 2. **Pír**(pir-) piros, pirosság, pirosít, pirosító, pirosas, pirosodik, pirul, piruló, pirít, odapirít, rápirít, pironkodik, pirkad, pirkadat, Piri, Piroska. 3. **Így ejtjük:** eszt, kertye, jáccik, hujjon, haggy, késség, annya. **Így írjuk:** ezt, kertje, játszik, hulljon, hagyj, készség, anyja.

Nyertesek: a nagybányai N. Iorga Iskola III. C osztálya; a gyulakuti III.; a csomaközi III. osztály.

Szó-móka

Tegnap lelöttem a szelet.
De a szél feltámadt.

.....

A szúnyogok kézilabdáz-
tak a szobában. De jött a
házigazda, és lefújta a mecs-
cset.

.....

– Hány kabátja van István-
nak?

– Három: kiskabátja, nagy-
kabátja és unokabátyja.

.....

MASZAT MŰVÉS és a SZÍNFOLTOK

Hegyre ült fel most a kék,
majdnem olyan, mint az ég.
Levelekbe szállt a zöld,
telehinti a mezőt.
Piros, kék meg sárga:
mezők virágára.
Színek, színek mindenütt,
nézd a barna kicsi sünt!
Rőt a róka s hosszú farka,
egész világ tarkabarka.

Devecsery László: Színek

A Szivárványon innen, az Óperencián túl, van egy ország: Színfoltország. Amikor ott jártam, a királyi udvarban éppen állt a bál. Vörös királyné Zöld királlyal táncolt, Fehér bárónő Fekete báróval ropta. Az alattvalók, a színfoltok azt játszották, hogy minél elmentésebb színű és méretű párt találjanak maguknak: kicsi a naggyal, világos a sötéttel ugrabugrált.

Olyan vidám, tarka multság volt, hogy eszembe jutott gyerekkorom varázshengere, ami belül csupa tükörből állt. Színes üvegdarabkák, gyöngyök voltak a kaleidoszkópban, s ha belekukucskáltam, sokszorosítva láttam ezeket a színes darabkákat. Csak meg kellett rázni, forgatni, s máris a színek újabb változatában gyönyörködhettem. **Színharmoniaiák** és **színkontrasztok**, azaz **színösszhangok** és **színellentétek** keletkeztek.

Azok a színek, amelyek a színskálán egymás mellett szerepelnek harmonikus kombinációk, ezek egy szín különböző árnyalatai. A természetben ez a harmónia gyakoribb, ezért természetesebb.

A művész a festményen egymástól nagyon különböző, ellentétes színeket is használhat, amelyek egymás mellett feszültséget keltenek a szemlélőben. Ez azt jelenti, hogy a festő kihasználja a színek ellentétes tulajdonságait.

A kép annál feszültebb, minél nagyobb az egyes színek, formák, méretek hatása közötti különbség. Ilyen lehet a hideg-meleg, a sötét-világos vagy a kicsi-nagy közötti ellentét.

Próbáljatok ti is ilyen kontrasztos képeket festeni. Fessétek le Színfoltország lakóit, tündereket és boszorkányokat, törpéket és óriásokat.

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI

A szeptemberi kérésünkre küldött szép, szivárványos rajzok közül a **gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola IV. A és IV. C osztálya**, illetve a **zetelaki III. C osztály** alkotásait jutalmazzuk.

Munkácsy Mihály
(Munkács, 1844– Eнденich,
Németország, 1900)

a magyar festészet kivételes tehetségű és különleges sorsú egyénisége volt. Munkái többségén, akár csak a *Köpülő asszony* címűn, a sötét-világos kontraszt érvényesül.

Havonta!
3 díjat!
SORSAJÁT

Persze meríthettek ötletet szorosabb környezetetekből is...

Levelező

Novemberben a nappalokból egyre nagyobbat harap le az éjszaka, fázunk és szortyogunk. Aki mindenben csak a rosszat látja, mint Fűles a Micimackó-mesében: naphosszat panaszkodik, óbégat. Ám mi ebben a borús hónapban is találunk örölnivalót: várni kezdjük a havat, a szánkózást, a Mikulást, a Karácsonyt. És persze a leveleiteket. Írjatok, rajzoljatok nekünk úgy, mint:

Benkő Róbert Carlos és **Kitti Vanda**, Oklánd; **Kánya Gergő**, Csíkszentgyörgy; **Gálfalvi Tímea Alida**, Marosvásárhely; **Gothárd Krisztina**, Szentegyháza; **Oprisz Júlia**, Dés; **Csúsz Szabolcs**, **Bartók Ervin**, Kézdiszázpatak; **Lukács Noémi**, Szováta; **Mátyás Hunor**, Bereck; a **nagykárolyi Kalazanczi Líceum III. A**; a **kolozsvári Brassai Sámuel Líceum III. A**; a **nagyvárad** Szacsvey Imre Iskola III. B, a D. Cantemir Iskola III. E, a **Szent László Líceum III. A**; a **nagybányai N. Iorga Iskola IV. C**; a **gyergyószentmiklósi Kós Károly Iskola IV. osztálya**; a **mezőpaniti III.**; az **erdőszentgyörgyi IV. C**; a **margittai IV. A**; az **érszőlősi III. A**; az **érkörtvélyesi IV.**; a **szamosardói III.**; a **szilágynagyfalusi IV. C osztály**.

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Nevezetek be az V. Napsugár Öttusa Bajnokságra, amelynek lelke a mozgás, a játék és a csapatszellem. Ötféle küzdelemben kell összemérnetek erőtetek: ügyességi akadálypálya, célba dobás, helyből távolugrás, egyensúlyozás, váltófutás. Ezeket gyakoroljátok minél többet. Válasszátok ki magatok közül a négy legügyesebbet. Küzdjétek végig az iskolai, a körzeti, a megyei versenyt, hogy ti képviseljétek megyéteket az országos döntőn Kolozsváron, 2015. június 6-án.

A benevezési határidő 2015. január 30-a, a Napsugár szerkesztőségében: naps.sziv@napsugar.ro, 0264-418001.

• A karomban nem fér el, ezért küldöm szekérrel a virágot az együtt töltött napok emlékére. Becsengettek: hát kezdjük el. Jó tanulást! Vidám esztendő! – írta még szeptemberben **Bálint Piroska**, oroszhegyi tanító néni, akinek osztálya illyefalvi tábort nyert a Napsugár-bélyegekkal. Gyűjtsétek ti is!

Köszönök minden jót, amit tőletek kaptam. Nem ajándékokkal viszonzom, hanem azzal, hogy a Napsugárra örökké emlékezni fogok! Most búcsút kell vennem a Napsugártól. Hiányozni fog! Jó munkát kívánok, és sok-sok gyereket, akik majd olvassák a Napsugárt.

Kovács Nándor Hunor, Csíkbánkfalva

• Köszönöm, hogy ennyi szép mondára, versre, történelmi

olvasmányra tanítottál! Jövőben ötödikes leszek, de ígérem, hogy olvasni foglak. **Fiegel Kinga Hanna** tanító néni tavalyi negyedikesei a **gyergyószentmiklósi Kós Károly Iskolából** megköszönték az érdekes Napsugarakat, de nem búcsúztak tőlünk, hiszen ötödikesként is akarják rendelni, olvasni kedvenc folyóiratukat. Lássuk, mi lesz belőle!

• A New Yorki-i Pillangó Alapítvány ajándékként, **Gazda Angella** szíves segítségével sok száz moldvai magyar gyermekhez jut el a Napsugár és a Szivárvány. Köztük ahhoz a 165 kisiskoláshoz is, akiket **Kertész Daniella** heti 3 órában egymaga tanít magyarul. Ezek a gyerekek a Bákó megyei **Lészpeden** élnek, román iskolába járnak, katolikus templomukban román misét hallgatnak, de szüleik, nagyszüleik őrzik még csángó-magyar hagyományaikat, anyanyelvüket.

• Mi az, amit megosztasz, és mégsem fogy, hanem szaporodik? Az öröm. Tudják ezt a **szászrégeni A. Maior Iskola** elemistái is, akik a Mindenszentek-napi töklámpás-ünnepen a Tulipán Árvaház lakóival együtt készítettek vidám lámpásokat, játszottak, mókáztak, csemegéztek – mesélte **Mátyás Erzsike tanító néni**.

• **Bak Márta tanító néni** osztályának négy tagja velünk táborozott Illyefalván. De a **kolozsvári Zeneliceum** minden elemistája lelkes Napsugár-olvasó és bélyeggyűjtő, így megérdemli ajándékainkat. Ki is használták az ingyenes botanikus-kerti belépőt, és egy csodás őszi napot töltöttek a színpompás „füvészkertben”.

• Utolsó év, amikor a mi osztályunk boldog új tanévet kíván neked. Szeretnénk még több mindent magunkba szívni belőled. Örülünk az új

rovataidnak, ám a régieket is jó viszontlátni, mert azokat már jól ismerjük. A kép Székelyudvarhelyen készült, a lövétei színházbérletes gyerekek vannak rajta. Minden jó előadást megnézünk – írják **Mag Ottilia tanító néni** lövétei negyedikesei.

FÉNYESÍTSD KI

SZÍVED, HÁZAD!

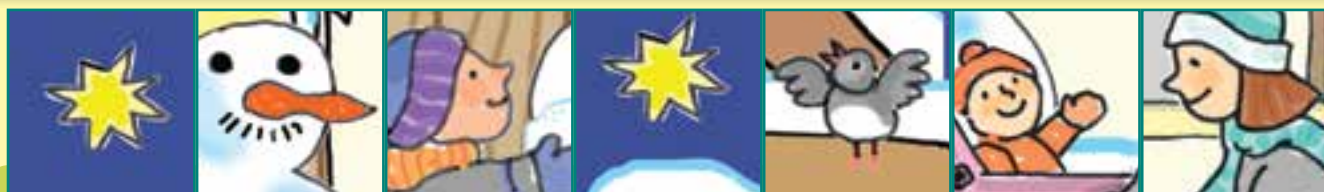
A bábszínházban számoljátok a gongütéseket: mikor gördül már fel a függöny. Minden gyerek számolgatja, hányat kell még aludni valamilyen izgalmas eseményig, születésnapig, kirándulásig. De legtöbbször azt számoljuk szerte a világon minden decemberben immár 2014 éve: hányat kell még aludnunk Karácsonyig.

Hogy könnyebb és tartalmasabb legyen a várakozás, küldünk neked egy Napsugár adventi naptárt.

Hogy könnyebb és tartalmasabb legyen a várakozás, küldünk neked egy Napsugár adventi naptárt.

Vágd ki a túlsó lapot, ragaszd kartonra, és akaszd az ágyad mellé. Most még szomorkás, hétköznapias minden részlete, de lassan vidám lesz, ünnepváró. Mitől? Attól, hogy advent minden napján kivágsz egy képecskét, és a helyére ragasztod.

Közben persze segíts szüleidnek, hogy ünneplőbe öltözzön, örömtől legyen fényes házatok, szívetek is.

Nov. 30.

Dec. 1.

Dec. 2.

Dec. 3.

Dec. 5.

Dec. 8.

Dec. 9.

Dec. 10.

Dec. 11.

Dec. 16.

Dec. 17.

Dec. 18.

Dec. 19.

Dec. 20.

Dec. 21.

Dec. 22.

Dec. 23.

Dec. 24.

Dec 4.

Dec. 6.

Dec. 7.

Dec. 12.

Dec. 13.

Dec. 14.

Dec. 15.

Dec. 10

Dec. 12.

Nov. 30.

Dec. 13.

Dec. 3.

Dec. 6.

Dec. 16.

Dec. 7.

Dec. 20.

Dec. 5.

Dec. 15.

Dec. 14.

Dec. 4.

Dec. 17.

Dec. 21.

Dec. 22

Dec. 24.

Dec. 1.

Dec. 23.

Dec. 11.

Dec. 2

Dec. 9

Dec. 8.

Dec. 18.

Dec. 19.

NAPSUGÁR

adventi naptár

Irkafirka

Gyönyörű az őszi holdfény
Esti homálya.
Kismadárka röpül
A tölgyfa ágára.
A novemberi köd
Lassan felszakad,
S a púpos domboldalon
Vidám napsugár szalad.
Tófalvi Ágnes, Déva

Varga Zsuzsanna, Szászrégen

Barabás Eszter, Szászrégen

**Dobai-Pataky Csaba,
Székelyudvarhely**

Nem kell, nem kell semmi más,
csak hogy elfelejtsem, ami bánt.
Felejtse el, felejtse el,
ne gondolj rá, ne gondolj rá,
hogy szívem, hogy szívem
lenyugodva dobogjon tovább.
Szigyártó Anita, Zabola

Hamarosan közeledik
Mindenszentek napja,
Feketébe öltözik
A falu apraja és nagyja.
Kimennek a temetőbe,
Meggyújtják a gyertyát,
Így emlékeznek a népek
Mindenszentek napján.
**Simó Krisztina,
Jobbágytelke**

Kicsi lóból lesz nagy ló.
Nagy lóból lesz paripa,
paripából lesz öreg ló.
Jaj, tovább nem írom,
mert elsírod magad!
Öhö, öhö, én már
el is sírtam magam!
**Ferenczi Zselyke,
Gyergyóújfalu**

**Kovács Orsolya,
Székelyudvarhely**

**Bodogán Anikó,
Szilágynagyfalu**

Vége van az ősznek,
gyermeksereg örvend.
Búcsúznak a levelek a fáktól,
gyermek a vékony ruhától.
A még szállingózó

levelek helyét
nemsokára hópolyhek
cserélik.
Örvend ennek kicsi és nagy,
hogy itt az új évszak.

**Soós Norbert,
Nyárádszentbenedek**

Fújdogál az őszi szellő,
búcsúzik a fáról a levél,
nincsen maradása, mert
mindjárt itt a tél.
Sárgás-barnás falevelek,
elengedlek benneteket,
szelek szárnyán repüljétek,
és boldogok legyetek.

**Geréd Ádám,
Csíkdánfalva**

Őszi szellő üldögél a fákon.
Sárguló levelek búcsúznak
a nyártól.

Játékos gyerekek indulnak
iskolába,
A tanító néni nagy örömmel
várja.

Ködfátyol vonja be a tájat.
Pirosuló csipkebogyók
Mosolyognak Sárrikára.

**Simon Nóra,
Csíkdánfalva**

Kezdődjek a meccs,
Lássuk, ki lesz a nyertes,
Németek vagy brazilok.
Hmm... Te még ezt
Nem tudod?

A brazil csapat leborul,
Németország, kérlek, ne
Rúgj több gólt, tudod,
Úgyis nyerni fogsz.

A végére 7-0 lett,
De támadnak a brazilok, 7-1.
A végén berúgtak egy gólt
De az előző hét
Nagy szégyen volt.

Lázár Benedek, Kolozsvár

Tiri Patrik,
Árpád

Csendes az erdő.
Mi lehet a bújja?
Szomorú, mert nem látja
az állatok játékát.
Jön a tél, jön a tél,
az állatok fáznak.

Székely Anna,
Gyergyószentmiklós

Buburuz Sarah, Dés

Márton Márk, Marosvásárhely

Irsai Loránd,
Marosvásárhely

Martonos Erik

Volt réges-régen egy ózanya,
aki gyereket várt idehaza.
Meg is született a kisfia,
s vígan éltek a bozótban.
Nagy agancsa volt őneki,
de még nem lehetett megnézni.
Gyorsan nőtt, növekedett,
majd kiállott, verekedett.
Erős szarvas volt biz' ám,
szép, bölcs s gyors is talán.
Gonosz nem volt, se gyáva,
ő volt a csorda királya.

Csorvási Szabó Réka,
Szászrégen

Eljöttek a hűvös, ködös reggelek.
Lehulltak az aranyló levelek.
Afrikába mennek
A gyülekező madarak.
Várjuk már a telet,
Jöjjön minél hamarabb.

Baki Tünde, Szászrégen

Forró Márk,
Bereck

Varga Zalán, Magyaró

Címlap:
TOMOS TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.

Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.

E-mail: naps.sziv@napsugar.ro; www.napsugar.ro. Telefon/fax: 0264/418001.

A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001
B.C.R., SÚC. JUD. CLÚJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622

Készült a kolozsvári TipOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

KŐSZABÓCSA ÜZENETEI

Fekete István: Lutra
Krecht Hanna Regina rajza, Sepsiszentgyörgy

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

**Küldj képet
osztályod ünnepeiről!**

Gyertek haza, libuskáim! - játszottak vidáman Márton napján Botka Ildikó kisdíákjai a zilahi M. Eminescu Iskolában homlokukon mókás liba-koronával.

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

A hétfejű sárkányt is földöz vágna olthévízi olvasónk, Sultanescu Tommaso, aki 2014 szeptemberében Aradon a karate Európa-bajnokságon kumite kategóriában aranyérmes, kata kategóriában ezüstérmes bajnok lett.

**Kézimunkázz,
és küldj
képet róla!**

Tomsa Enikő málnásfürdői osztálya igazi lúdtollal varázsolta selymesre a kartonludakat. Márton-napi párválasztós játékukba én is beálltam:
Hatan vannak a mi ludaink,
három fehér, három fekete.
Gúnár, gúnár, liba-gúnár, gúnár az eleje,
kinek nincsen párja,
válasszon magának.

FEHÉR GYÁSZ

E lapszám
támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BETHLEN GÁBOR
Alap

RMDSZ ROMÁNIAI MŰVELŐDÉSI SZÖVETSÉG ALAPÍTVÁNY

Vágjátok ki a bélyeget,
és ragasszátok nevetek mellé
az osztály közös gyűjtőlapjára.

Ára 3 lej, 400 Ft